

ANTON PAVLOVIÇ ÇEHOV • Vişne Bahçesi

© Önsöz: Tatiana Shakh-Azizova, “Chekhov on the Russian stages”, 2020
© Sonsöz: Edward Braun, “The Cherry Orchard”, 2020
Önsöz ve Sonsöz’ün yayın hakları Cambridge University Press’ten alınmıştır.

İletişim Yayınları 3374 • İletişim Klasikleri 174
ISBN-13: 978-975-05-3597-0
© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2023, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Barış Özkul
KAPAK Suat Aysu
KAPAK RESMİ Viktor Borisov-Musatov, “Bahçe Manzarası”, 1896
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,
Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ANTON PAVLOVIÇ ÇEHOV

Vişne Bahçesi

OYUNLAR • CİLT 2

RUSÇADAN ÇEVİREN

Mehmet Özgöl

TATIANA SHAKH-AZIZOVA'NIN ÖNSÖZÜ
VE EDWARD BRAUN'UN SONSÖZÜYLE

ANTON PAVLOVIÇ ÇEHOV 29 Ocak 1860 günü Kırım'da bir liman kenti olan Taganrog'da dünyaya geldi. Bakkallık yapan Pavel Yegoroviç Çehov ve Yevgeniya Yakovlevna Çehova'nın üçüncü oğluydu. Taganrog Erkek Gramer Okulu'na yazıldı. Erken yaşta tiyatroya ilgi duydu ve ailesiyle birlikte oynadığı kısa skeçler yazmaya başladı. "Babasız" ve "Platonov" adında iki oyun yazdı. Babasının iflasından sonra aile Moskova'ya gitti; Çehov, Taganrog'da kalıp eğitimini özel dersler vererek sürdürdü. Tıp okumak için Moskova'ya geldi ve burada *Strekoza* (Yusufluk) dergisine Antoşa Çehonte gibi takma isimlerle haftalık öyküler yazmaya başladı. İlk eskiz derlemesi *Melpomene'nin Masalları* 1884'te yayımlandı. Bu dönemde tüberküloza yakalandı. Meşhur romancı Grigoroviç'in kendisine yazdığı mektupla yazarlığı ciddiye almaya karar verdi ve kendi imzasıyla ilk öykü derlemesi *Karmakarışık Öyküler* 1885'te yayımlandı. "Ivanov"un ilk hali, Moskova'da Korsh Sahnesi'nde 19 Kasım 1887'de sahnelendi, aynı yıl ikinci öykü derlemesi *Alacakaranlık* yayımlandı. "Kuğunun Şarkısı" ve "Ayı" 1888 yılında ilk kez sahnelendi. *Alacakaranlık* ile Puşkin Ödülü'ne layık görüldü. Ağabeyi Nikolay, 1889'da tüberkülozdan öldü. Ertesi yıl Sibirya'daki Sahalin Adası'nı ziyaret etti. A.S. Suvorin ile birlikte Fransa ve İtalya'ya gitti. Bir sonraki yıl Moskova yakınlarındaki Melihovo arsasını satın alarak bir ev yaptırdı ve burada yaşamaya başladı. Burada geçirdiği beş yıl boyunca bir yandan en iyi öykülerini yazarken bir yandan da açtığı ufak klinikte, doktorluk mesleğini sürdürdü. "Martı", 1896'da ilk defa sahnelendiğinde olumsuz tepkilerle karşılaştı. Ertesi yıl tüberküloz teşhisi konan Çehov, Avrupa'da istirahat etti. Bir sonraki yıl Yalta'ya döndü ve buradan bir arsa aldı. "Vanya Dayı", Moskova Sanat Tiyatrosu'nda 1899'da sahnelendi, aynı yıl annesi ve kızkardeşiyle Yalta'daki yeni evine taşındı. 1898'de tanıştığı aktris Olga Knipper ile 1901 yılında küçük bir merasimle evlendiler. Bu yıl "Üç Kız Kardeş", Moskova Sanat Tiyatrosu'na sahnelendi. Ertesi yıl sağlığı kötüleşmeye başladı. Tamamladığı son oyunu "Vişne Bahçesi"nin ilk gösteriminin yalnız üçüncü perdesine katılabildi. İyileşmek için gittiği Badenweiler'de hayata gözlerini yumdu. Eşi Knipper'e söylediği "Şampanya içmeyi uzun zaman oldu," cümlesi meşhur son sözleri olmuştur. Naası Novodeviçi Mezarlığı'na defnedildi. Hayata ve yazarlığa bakışını kendisi şöyle özetlemiştir: "Kısa ömrümden insanın erişebildiği her şeyi kucaklamak istiyorum. Konuşmak, okumak; dev bir fabrikada elime çekici almak; denizi seyretmek, tarla sürmek. Nevski Bulvarı'nda, uçsuz bucaksız tarlalarda, okyanusta –hayal gücümün beni göttürdüğü her yerde– bir başıma yürümek istiyorum."

İÇİNDEKİLER

OYUNLARA DAİR GÖRSELLER	7
KRONOLOJİ	13
ÖNSÖZ	
RUS SAHNELERİNDE ÇEHOV / TATIANA SHAKH-AZIZOVA	21

Vişne Bahçesi

<i>Vanya Dayı</i>	37
<i>Üç Kız Kardeş</i>	101
<i>Vişne Bahçesi</i>	181
SONSÖZ	
VIŞNE BAHÇESİ / EDWARD BRAUN	249

Vanya Dayı

(KÖY YAŞAMINDAN SAHNELER)

Дядя Ваня

(Сцены из Деревенской Жизни)

Dört Perdelik Oyun

KİŞİLER

ALEKSANDR VLADİMİROVİÇ SEREBRİYAKOV, emekli
profesör

YELENA ANDREYEVNA (LENOÇKA), profesörün karısı,
27 yaşında

SOFYA ALEKSANDROVNA (SONYA, SONEÇKA), profesörün
ilk karısından olan kızı

MARYA VASİLYEVNA VOYNİTSKİ, profesörün ilk karısının
annesi, bir müsteşarın dul hanımı

İVAN PETROVİÇ VOYNİTSKİ (VANYA), Marya Vasilyevna'nın
oğlu, 47 yaşında

MİHAİL LVOVİÇ ASTROV, doktor

İLYA İLYİÇ TELEĞİN, tüm varlığını yitirmiş bir toprak ağası

MARİNA TİMOFEYEVNA, yaşlı dadı

UŞAK

Olay Serebriyakov'un çiftliğinde geçer.

Birinci Perde

Bahçe. Verandalı bir evin bir bölümü görünmektedir. Yolun kıyısında yaşlı bir kavak ağacının altında çay için masa hazırlanmıştır. Bahçede sandalyeler, sıralar ve bunlardan birinin üstünde bir gitar durmakta. Masanın yanında salıncak kurulu. Bulutlu günün öğleden sonrası saat 3 suları.

(Marina yaşlı, şişman, hareketleri ağır bir kadın, semaverin önünde oturmuş, çorap örmektedir. Astrov da onun yakınında bir aşağı bir yukarı dolaşmakta.)

MARİNA – *(Bir fincan çay doldurur.)* Al, iç yavrucuğum.

ASTROV – Nedense canım pek istemiyor.

MARİNA – Öyleyse votkaya ne dersin?

ASTROV – Hayır, her gün votka içmem. Zaten hava da kasvetli.
(Sessizlik.)

Dadı, biz kaç yıldır tanıyoruz birbirimizi?

MARİNA – *(Düşünür.)* Kaç yıldır mı? Tanrım, anımsamam gerekiyor. Dur bakayım... Sen buraya geleli ne kadar oldu? Son yacığın annesi Vera Petrovna hayattaydı o zaman. Sen onun ölümünden önce iki kış ona bakmaya gelmiştin. Bu durumda on bir yıl olmalı... *(Kısa bir süre düşündükten sonra)* Belki de daha fazladır.

ASTROV – Çok mu değiştim o zamandan beri acaba?

MARİNA – Hem de nasıl! O yıllarda gençtin, yakışıklıydın, şimdi ise yaşlandın. Hani, eski güzelliğini nerede? Üstelik içki de içiyorsun.

ASTROV – Orası öyle... On yıl içinde değişik bir adam oldum. Bunlara sebep ne? Çok çalışmak yordu beni dadıdığım. Sabahdan akşama değin ayaktayım, rahat yüzü görmüyorum. Geceleri yatarken bile her an kaldırılıp hastaya götürülmenin tedirginliğini yaşıyorum. Beni tanıdığın bunca yıl içerisinde kendime ayırdığım bir günüm bile olmadı diyebilirim. Ben çökmeyeyim de kim çöksün? Zaten yaşamın kendisi sıkıcı, bıkkınlık verici, tiksindirici. Bu yaşam tarzı beni tüketiyor. Çevremizde birtakım acayip insanlardan başka kimse yok, hepsi bir tuhaf. İki-üç yıl böylelerinin arasında kaldın mı, farkına bile varmadan sen de yavaş yavaş onlara benzersin. Bundan kaçamazsınız. (*Uzun bıyıklarımı kıvrır.*) Bak, bıyıklarım bile ne kadar uzadı. Kendim de garip bir yaratığa döndüm dadıdığım. Tanrı'ya şükürler olsun ki, daha aklımlı yitirmedim. Aklımlı henüz yerinde, yalnız duygularım körelmiş gibi nedense. Herhangi bir isteğim yok, hiçbir şeyle ilgilenmiyorum, kimseye de yakınlık duymuyorum. Senden başka... Evet, seni seviyorum. (*Dadıyı başından öper.*) Çocukken bir dadım vardı senin gibi.

MARİNA – Bir şeyler yemek ister misin?

ASTROV – Hayır. Paskalya'dan önce büyük perhizin üçüncü haftasında Malitskoye'ye gitmiştim. Orada salgın hastalık, tifüs vardı. Barakalarda insanlar balık istifi gibi yatıyorlardı. Pislik, iğrenç kokular, zehir gibi duman; danalar, domuz yavruları hastalarla iç içe... Bütün gün var gücümle çalıştım, bir an bile durmadım, iki lokma bir şey yemedim. Eve geldiğim zaman da bırakmadılar ki dinleneyim. Demiryollarında çalışan hasta bir makasçıyı getirdiler. Ameliyat etmek için adamcağız masaya yatırdım, kloroformu koklatmamla zavallının ölmesi bir oldu... O anda bütün duygularım, tam da uyanmaması gereken bir anda harekete geçti ve sanki adamı bile bile öldürmüşüm gibi içimi vicdan azabı kemirmeye

başladı. Sandalyeye oturdum, gözlerimi kapattım, işte şöyle ve koyu koyu düşündüm: Kendilerine yol açmak için çalışıp didindiğimiz, bizden yüz ya da iki yüz yıl sonra yaşayacak insanlar acaba bizi anımsayacak, bizleri iyilikle anacaklar mı? Hayır, hiç sanmam dadıcığım!

MARİNA – İnsanlar anımsamasalar da Tanrı sizi anlayacaktır.

ASTROV – Teşekkür ederim. Güzel söyledin.

(Voynitski gelir.)

VOYNİTSKİ – *(Evden çıkar, kahvaltudan sonra biraz uyumuştur, gözleri mahmur. Sraya oturur, şık boyunbağını düzeltir.)* Evet...

(Kısa bir sessizlik.)

Evet.

ASTROV – Nasıl, iyi uyudun mu?

VOYNİTSKİ – Evet. *(Esner.)* Profesör ile karısı geldikleri günden beri düzenimiz bozuldu. Ne yattığımız saat belli, ne kalktığımız... Öğle ve akşam yemeklerinden sonra bir sürü ıvır zıvır atıştırıyoruz, şarap içiyoruz. Bunlar insana dokunan, zararlı şeyler. Eskiden bir dakika boş durduğumuz yoktu; Sonya da, ben de çalışırdık modaya uyararak. Şimdi yalnız Sonya çalışıyor, bense yiyor, içiyor, uyuyorum. Bu da çok kötü.

MARİNA – *(Başını sallar.)* Doğrusu, söyleyecek bir şey yok bu düzene! Profesör on ikide uyanır, oysa semaver sabahtan başlayarak onun için kaynar. Onlar gelmeden önce öğle yemeğini biz de herkes gibi birde yerdik, ama onlar geldiğinden beri altı ile yedi arasında. Profesör geceleri okuyup yazar. Derken, saatin ikisinde “zır” zil çalar. Neymiş efendim, “Çay!” Herkes yatağından fırlar beyefendiye semaver hazırlamak için. Öyle bir düzen ki, düşman başına!

ASTROV – Acaba daha ne kadar kalacaklar?

VOYNİTSKİ – *(Islak çalar.)* Yüz yıl daha kalırlar. Profesör buraya yerleşmeye kararlıymış.

MARİNA – Bakın işte, semaver iki saattir masada kaymıyor, onlar hâlâ yürüyüşte.

VOYNİTSKİ – Geliyorlar! Geliyorlar! Merak etme!

(Bazı sesler işitilir, bahçenin uzak bir köşesinde gözüken Serebri-

yakov, Yelena Andreyevna, Sonya ve Telegin yürüyüşten dönmektedirler.)

SEREBRİYAKOV – Harika! Harika! Manzaraya diyecek yok!

TELEGİN – Olağanüstü beyefendiciğim!

SONYA – Biz yarın orman fidanlığına gideceğiz, siz de gelir misiniz?

VOYNİTSKİ – Çay hazır. Çaya buyurun!

SEREBRİYAKOV – Dostlarım, benim çayımı çalışma odama gönderiniz lütfen. Bitirilmesi gereken bazı işlerim var bugün.

SONYA – Orman fidanlığı kesinlikle hoşunuza gidecektir.

(Yelena Andreyevna, Serebriyakov, Sonya eve girerler; Telegin ise masaya yaklaşarak Marina'nın yanına oturur.)

VOYNİTSKİ – Boğucu bir sıcak var, oysa büyük bilginimiz bir türlü paltosundan, galoşundan, şemsiyesinden, eldivenlerinden ayrılamıyor.

ASTROV – Bu, onun sağlığına düşkünlüğünü gösterir.

VOYNİTSKİ – Ya karısının çekiciliğine ne demeli? Hayatımda onun kadar güzel bir kadın görmedim.

TELEGİN – Marina Timofeyevna, ister arabayla kır gezintisine çıkayım, ister gölgelik bahçenizde yürüyeyim, ister şu sofraya bakayım, içimde anlatılmaz bir mutluluk duyuyorum. Büyüleyici bir hava var, kuşlar cıvıldaşıyor, hepimiz barış ve huzur içinde yaşıyoruz... Daha ne ister insan? *(Uzatılan fincanı alır.)* O bakımdan size içtenlikle teşekkür ederim.

VOYNİTSKİ – *(Hayalindeki kadına söyler gibi)* O ne güzel gözler öyle! Baştan çıkarıcı kadın!

ASTROV – İvan Petroviç, bir şeyler anlat da dinleyelim.

VOYNİTSKİ – *(İsteksiz)* Ne anlatayım?

ASTROV – Yeni bir şey yok mu?

VOYNİTSKİ – Yok. Hep aynı şeyler. Eskiden neysem gene oyum, belki daha da kötüleştim. Bütün bütüne tembelleştim, parmağımı kıpırdatacak isteğim yok, bir yere oturduğumda homurdanıp duruyorum. Annem olacak yaşlı saksağan hâlâ kadın özgürlüğü sayıklıyor. Bir ayağının mezarda olduğuna aldırmyor da okuduğu çokbilmiş kitaplarda başkaları için yeni yaşamın ışığını bulmaya çalışıyor.

ASTROV – Ya profesör?

VOYNİTSKİ – Ona gelince, gene sabahtan gece yarlarına de-
ğin odasına kapanıp yazmasını sürdürüyor. “Beynimizi turp
gibi sıkıp, alnımızı buruşturarak yazıyor, hep yazıyoruz,
ama kimseden övgü yok,” demiş ünlü ozan. Kullandığı kâ-
ğıtlara acımak gerek. Kendi yaşamöyküsünü yazsaydı daha
iyi ederdi. İşte sana güzel bir konu! Düşünsene, emekli bir
profesör, sıkılmış limona benziyor ama bir yandan da bilgi
kumkuması. Nikris, romatizma, yarım baş ağrısı... Adamda
hangi hastalık ararsan bulursun. Üstelik kıskançlık ve çeke-
mezlikten karaciğeri yıpranmış. Bu ıslatılmış çiroz birinci
karısının çiftliğinde yaşıyor. İsterse yaşamasin, çünkü kent-
te oturmaya kesesi el vermez. Kendisini tanıdım tanıyalı
şanssızlıktan söz eder, işin aslına bakılırsa olağanüstü talihli
bir adamdır. (*Sınırlı sınırlı*) Adamdaki şansa bir bakın! Basit
bir kilise zangocunun oğlu ama ilahiyat okulunu bitirdikten
sonra üniversitede profesör olup bir kürsünün başına geçi-
yor, böylece kendisine beyefendi dedirtiyor. Ardından sena-
tör damatlığı, vs. vs... Bunlar gene de pek önemli değil. İşin
aslımı anlayınca dayanamıyorsunuz. Herif yirmi beş yıldan
beri sanat tarihi okutuyor, bu konuda yazılar yazıyor, gel-
gelelim sanattan zerre kadar çıktığı yok. Tam yirmi beş yıl-
dır başkalarının gerçekçilik, doğalcılık, daha başka zıvaları
hakkındaki düşüncelerini geveleyip duruyor. Akli başında
insanların çoktan bildiği, ahmakların ise ilgi göstermediği
konularda yirmi beş yıldır ders veriyor, yazılar yazıyor; kı-
sacası, yirmi beş yıl boyunca boştan alıp dibi delik kaba dol-
durmaktan başka yaptığı bir şey yok. Bütün bunlar yanında
o ne kendini beğenmişlik, o ne bilgiçlik taslama! Emekli ol-
du, gene de onu tanıyan Tanrı'nın tek kuluna rastlayamaz-
sınız; varlığı ile yokluğu bir. Bundan şu sonucu çıkarırsınız:
Adam sürekli başkalarının başarısına zorla el koymuş. Oysa
yarı Tanrı gibi kostaklanarak dolaşır ortalıkta.

ASTROV – Onu kıskanıyor olmayasın?

VOYNİTSKİ – Doğru söyledin, kıskanıyorum. Özellikle kadın-
lar konusundaki başarısını... Ünlü Don Juan bu herifin eli-